

Beste Ruud, Yvonne en Jan (en via hem de andere VONKC-bestuurders),

Verantwoord in de aanhef van bijgaande notitie maak ik jullie deelgenoot van mijn ongerustheid over het verloop van het Bama-proces. Die werd niet kleiner na het lezen van het artikel van Leo en Ruud in het 2016-01-nummer van *Kunstzone*.

Ik hoop dat ik het allemaal te donker zie, maar wilde niet tot de ALV van mei wachten met dit signaal.

Hopelijk kunnen jullie het afdoen met wat korte ontkenningen van mijn sombere vermoedens.

Goede jaarwisseling en
met collegiale groet,

Maarten

Aan het VONKC-bestuur
Van Maarten Tamsma

Betreft: BaMa-ontwikkelingen

29 december 2015

Beste bestuurders,

Tijdens de ALV van 14 december heeft Ruud geruststellende woorden gesproken over de afloop van het Master-debat: die Master gaat er komen.

Ik had daar zo mijn kanttekeningen bij (zie ■ 8 hieronder), maar wilde het bijna-feestje niet meteen bederven met mineurgeluiden.

Echter: bij het scheiden van de markt plaatste Ruud voetnoten bij die Master. Ineens leek het er op dat het aanstaande akkoord wel eens een eerstegraads VBB zou kunnen inhouden met aanvullende kwalificaties op Masterniveau. Dus eigenlijk wat er nu ook al is.

Het eerstegraads (VHO-) civiel effect blijft bij de VBB (?!).

Althans, zo leek het.

Dat beeld wordt bevestigd in het artikel in *Kunstzone* (2016 nr. 01 blz. 44/45) van Leo en Ruud.

Ik werd daar knap nerveus van en wil niet tot de jaarvergadering van mei wachten jullie daar deelgenoot van te maken.

Corrigeer me alsjeblieft als mijn donkere vermoedens niet juist zijn.

Ik heb de opmerkingen hieronder daarvoor genummerd. Dat maakt het antwoorden gemakkelijker.

Dank voor de te nemen moeite.

■ 1. Het eerstegraads civiel effect blijft bij de VBB, maar het besef dat dat wel eens niet voldoende zou kunnen zijn voor bovenbouw-kwalificaties doet per 'werkveldsegment' (?) een scala aan cursussen en scholing ontstaan om nòg meer bevoegd te worden dan men al is.

Begrijp ik dat goed?

- a. Zo niet, wat is dan wèl de portee van de nieuwe VHO-kwalificaties?
- b. Ja, dat is de bedoeling.

Dan lijkt **de NVTO-troef** te zijn weggespeeld.

Nog eens het voortraject:

Als enige beroepsgroep-vertegenwoordiger had de NVTO in 2007¹ bezwaar gemaakt tegen de VBB. Het eerstegraads gebied moest bediend worden door een Master-gekwalficeerde docent. De andere vakverenigingen waren al akkoord. (Ook de VLBV). Die gouden troef is in de erfenis aan VONKC overgedragen. NVTO/VONKC zou bij een herzieningsproces betrokken worden. Nooit gebeurd. 'NVTO/VONKC wil wel meepraten over hoe er een Master moet komen, niet over òf er een Master moet komen.'

Althans dat is steeds de insteek geweest.

Nu lijkt die troef te zijn uitgespeeld: ik ruik een VONKC-akkoord met een VHO-gekwalficeerde VBB'er, die echter zijn bekwaamheid 'per werkveldsegment' moet oppoetsen met Master-cursussen. Leuk voor de kas van de HBO-instituten die een markt zien ontstaan. Fnuikend voor de al drie decennia bestaande gedevalueerde bachelor status-aparte van de eerstegrader voor de kunstvakken. (Blijkbaar een gemakkelijker onderwijssegment dan de andere schoolvakken die een Master nodig vinden. De minister eigenlijk ook, zelfs voor àlle onderwijsgevenden). VONKC lijkt nu akkoord te zijn gegaan met de bestending van het eerstegraads civiel-effect van de Bachelor.

De VBB is 'wel bevoegd maar niet bekwaam' (rapport van Smets en Hoover, 2005). Daar willen de HBO-instituten best iets aan doen. Leuke cursussen enzo. Kassa, maar geen civiel effect voor de Master. Dans en drama hoeven niks aan theorie te doen om eerstegraads hun vak te kunnen geven. Precies zoals bij het ontstaan van de VBB-constructie (2005) de bedoeling was.

VONKC is hiermee nu medeplichtig geworden aan de (chronische) devaluatie van onze beroeps-kwalificaties. VONKC, de lastigste beroepsvertegenwoordiger, lijkt te zijn ingepakt. Bij de HBO-raad wordt de vlag gehesen. Tamsma's archief kan in de prullenbak (of naar een aanstaande promovendus die de malverserende geschiedenis van de BaMa-procedure wil onderzoeken)

In de Kunstzone-tekst van Aukje de Boer staat dat de bovenbouw VO als Masterniveau wordt gekwalficeerd, maar in de tekstuitwerking wordt verwezen naar die aanvullende cursussen. Onduidelijk.

Deze oude heer kan zijn protesten staken. De nieuwe generatie beroepsvertegenwoordigers is akkoord met de (dan chronische) devaluatie van de kunstvakken. Het zij zo.

*Ik hoop dat het niet waar is.
Laat het me weten.*

■ 2. Leo Molendijk behoeft geschiedenisles

Molendijk geeft redenen waarom ons werkveld zo complex is en onze opleidingen dubbel belast zouden zijn. (Lijkt me overigens een extra reden om een vijfjarige opleiding (=Master) in te stellen) *Waar andere schoolvakken vijf of zes jaar krijgen om goede eerstegraders op te leiden moeten wij dat in vier jaar doen, schrijft hij.*

¹ brief 2 juli 2007 aan HBO-Raad

Zo zit het niet.

Dat **moeten** is ons per decreet in januari 2005 opgelegd door de HBO-raad, onze eigen opleidingen. Zonder enige vorm van validering. Ik heb dat al vele malen beschreven ², nooit weerwoord gehad van de door mij van minachting en nalatigheid beschuldigde instellingen. Molendijk weet dat.

Vanwege onze weeffout baseert onze VBB-opzet (kennisbasis) zich ook op een tweedegraads kennisbasis-stramien, niet eerstegraads.

Allemaal te ingewikkeld om hier nog eens uit te leggen, maar die weeffout is gemaakt bij de opwaardering van onze Bachelor tot een bevoegdheid voor (ook) CKV3 (gevalideerd oktober 2003) en de onttakelde Master (bevoegdheid voor CKV2), gevalideerd december 2004. De Master op deze basis werd door de minister afgewezen (niet bekostigd) en de HBO-raad heeft als onhandig plakmiddel op de ontstane situatie de VBB op de wereld gezet.

Inderdaad zitten we 10 jaar later nog steeds met de gebakken peren.

De weeffout van onze VBB dateert van 2005, niet van de periode na de afwijzing door Dekker van de examenherzieningen (2014)

Die 'gecompliceerdheid' is een extra reden voor een extra studiejaar (Master dus)

Molendijk haalt van alles door elkaar en dat kan niet louter onwetendheid zijn.

■ 3. constructief overleg?

Nadat VONK zich in 2012 onbevagen de in de procedurele leeuwkuil van een valideringsproces voor de nieuwe (tweedegraads!) **kennisbasis** van de VBB had gegooid, moest ik zelf op de rem trappen om te waarschuwen de Master-troef uit de NVTO-erfenis voor de opleidingscompetentie niet weg te geven. Bij de validering van de opleidingscompetenties hernam VONKC zich. De gevolgen van dat 'nee' zijn jullie bekend (brief van 26 maart 2013)

Het geoliede valideringsproces kwam knarsend tot stilstrand. KVDO en VH beseften dat de grenzen van zorgvuldigheid waren overschreden en een cyclus van veldraadplegingen werd alsnog opgetuigd. Het LKCA had (conform de procedures) de regie. Ineens is er sprake van een 'cyclisch proces' en banden met de dwarsliggende VONKC werden aangehaald.

Lees mijn **wonderlijke vanzelfsprekendheden** en begrijp waarom ik hier een onaangenaam gevoel bij heb.

■ 4. Procedurele merkwaardigheden.

Zie opnieuw mijn artikel **wonderlijke vanzelfsprekendheden** (maartentamsma.nl)

De stukken op onze eigen ALV van 14 december spreken van

- a. een **adviserende** functie van VONKC t.o.v. het KVDO. Neen ! De opleidingen zijn faciliterend, de beroepsgroep (en scholen = directies) de aangever van wenselijkheden voor het bewaken van de kwaliteit.
- b. LKCA en KVDO adviseren de VH. Dat heeft de VH zelf zo vastgesteld. Merkwaardig dat iedereen dat pikt. Ik denk dat in de gezondheidszorg ziekenhuisdirecties geen zeggenschap hebben over de opleidingscompetenties van specialisten. Maar in het onderwijs heeft de ingeslopen horigheid aan leidinggevendens zo zijn hiërarchische inschikkelijkheid geëist.
- c. Erger; de voorzitter van het KVDO (Molendijk) die 4 jaar lang geen stap heeft gezet om NVTO/VONKC bij de herziening te betrekken, is nu ineens 'constructief gesprekspartner' en

² o.a. Kunstzone 2007 nr 2/3 blz 7 e.v.

lid van het SAC-Kuo dat gaat bepalen wat er met het BaMa-advies gaat gebeuren. De slager keurt zijn eigen vlees. Jullie gedogen dat. Onbegrijpelijk.
Er is niks mis met Leo's deskundigheid, wel met deze dubbelfunctie.

■ 5. **startbekwaam / vakbekwaam**

Er komt een VHO **startbekwaam** Bachelor-konijn uit de hoed die daarna **vakbekwaam** moet worden door aanvullende cursussen.

Onzin.

Een Bachelor wiskunde is niet eerstegraads startbekwaam. Wel tweedegraads. Geënt op het *tweedegraads* kennisbasismodel dat onze opleidingen ook hanteren. Zou het niet aardig zijn bij alle schoolvakken de bachelor eerstegraads bevoegd te maken en dan met wat werkveldsegment-gevoelige cursussen bekwaam te laten worden voor het VHO?

Zou OCW dat een goed idee vinden?

Er komt veel ruimte voor leuke dingen op de onderwijsbegroting.

De devaluerende status van een VHO-startbekwame kunstbachelor drukt ons in de positie van vakken-achter-de-streep. Terug naar de jaren 70. Dat er dan nascholing op moet volgen is geen startbekwaamheids-fenomeen, maar een gegeven dat de aanstaande registratie (per 2017!) en Professionele Ruimte al invult. Helemaal los van met welke (start)bekwaamheid de onderwijsloopbaan begint.

Kunstvakdocentenopleidingen kunnen blijkbaar iets wat de andere opleidingen niet kunnen: in 4 jaar HBO Bachelor een startbekwame VHO-docent opleiden. Of is kunst toch wat gemakkelijker?

Een bestending van onze negatieve *status-aparte* die nu ook door de eigen beroepsgroep-vertegenwoordiger (VONKC) wordt onderschreven?

Ik hoop dat ik het misheb.

■ 6. **ambachtelijke competenties**

Molendijk en vd Meer zijn het hier niet eens. Molendijk stelt dat de Bachelors artistiek en ambachtelijk voldoende in hun mars hebben (wie vond dat?, o.a. de scholleiders !. Zeer geruststellend). Ruud vergelijkt zijn eigen (vijfjarige) vakopleidingsverleden met die van nu en komt tot de conclusie dat die oude beter was. Ik ook.

Ik sloot in 1971 een vijfjarige MO-B tekenen af met een studietraject van ongeveer 70% vakstudie. Nu zouden dat meer dan 200 EC zijn. Je studeerde 'mono' af in platte disciplines: tekenen, schilderen, grafiek. Handvaardigheid deed zijn ding (3D) en textiel het hare. Met die mono-gerichtheid was je ook bevoegd voor het buitenschoolse gebied in. Maar alleen voor de vakken die je in je eindexamen had gedaan.

Nu doen we alle beeldende disciplines (2D, 3D en 4D) in ongeveer 120 EC en gaan voor alles bevoegd het buitenschoolse gebied in.

Indien die buitenschoolse bevoegdheid zich zou beperken tot de vakken van het eindexamen (zeg *ceramiek* en *websitedesign*) valt men terug op enige vakbekwaamheid.

Wie suggereert dat de start-bekwame docenten (beeldend) als kunstenaar-docent (met 120 EC vakstudie) 6reed kan opereren belazert de kluit.

Bij muziek, dans en drama zal dat niet anders zijn. Voor dans en drama is het buitenschoolse veruit de belangrijkste werkplek.

■ 7. **werkveld/docenten?**

De Kunstzonetekst heeft het over **werkveld** en **docenten**. Dat 'werkveld' begrijp ik niet.

De minister heeft het over scholen, docenten en opleidingen. 'Scholen' is dan het bevoegd gezag/schoolleiders, in Nederland in hoge mate autonoom.

De beroepsvertegenwoordigers (VONKC dus) zijn hierin *inhoudelijk* richtinggevend. Niet schoolleiders, maar de beroepsgroep maakt uit hoe de **vak**bekwaamheid van een docent er uit moet zien. Zoals de specialistenverenigingen zich niet het kaas van het brood laten eten door de ziekenhuisdirecties en de zorgverzekeraars.

■ 8. de macht van het KVDO

De weeffout van 2007 is veroorzaakt door het SAC-Kuo. Het KVDO was verdeeld over de opzet van Bachelor en Master, vroeg om bemiddeling. Jeroen Chabot was toen KVDO voorzitter. Vraag Leo maar eens de smakelijke en ongemeen bitse correspondentie tussen hem en Erwin van Braam (HBO-raad) boven water te halen. Onthullend en onthutsend. (Jeroen is nu directeur in Rotterdam)

Het KVDO is een gremium van studieiders. Allen ondergeschikt aan hun instituuetsbesturen. Wat Leo 'namens' *Codarts* in het KVDO inbrengt hoeft niet synchroon te lopen met wat zijn bestuur vindt.

Ik weet uit betrouwbare bronnen dat binnen het KVDO geen meerderheid bestaat voor de eerstegraads Master en op bestuurlijk niveau al helemaal niet.

Waarom vraagt VONKC niet om een uitspraak van elk van de KVDO-participanten (op bestuursniveau) over hun Master-standpunt? Te *risky* voor de goede verhoudingen? Jullie laten je inpakken.

Leo beseft dat blijkbaar en komt blijkbaar met de startbekwame VBB variant (gewoon bestendiging van wat er nu al is). VONKC lijkt de harde NVTO-troef van 2007 al gespeeld te hebben. In het verkeerde spel. De schoppen aas valt onder een klaver 2.

■ 9. twee Masters ?

Als onze bovenbouwsituatie dan zo complex is als Molendijk schildert, is dat een stellige reden om er een Master in te zetten. Misschien wel twee: een voor de bekwaamheid voor de examens oude-stijl en een voor de nieuwe. Dat zou meer recht doen aan de die dubbelfunctie dan de VBB-voorstellen van nu. Een schoolleider heeft dan echt wat te kiezen. Gaat niet gebeuren natuurlijk, maar wèl logischer dan het wangedrocht dat jullie nu gaan loslaten op het Nederlands onderwijs. De weeffout van destijds behoeft herstel, geen bestendiging!

■ 10. voorspelling

Het mag jullie ongerustheid voeden dat ik al zeven jaar eigenlijk alleen maar gelijk heb gekregen.

De voostellen die ik nu zie ontstaan (en hopelijk niet begrijp of mis-interpreteer) zullen de ondoorzichtigheid en uitzonderingspositie van onze diploma's bestendigen. De uitzonderlijke en negatieve status wortelt zich voor goed. Voor de buitenwereld leveren de kunstvakken tweedegraads bovenbouwdocenten.

Voetnoten op het diploma moeten schoolleiders duidelijk maken dat men weliswaar bevoegd is met een Bachelor maar eigenlijk niet zo bekwaam en dat er nog een tritsje aanvullende cursussen moeten worden gedaan. Zonder civiel effect.

Het Master-stimuleringsproces van OCW gaat aan de kunstvakken voorbij. Met instemming van de opleidingen en de beroepsgroep!

Chaos en dus slecht. Behalve voor de portemonnee van de HBO-instituten en de eerstegraads status van de dans/drama collega's. Daar is het destijds allemaal om begonnen.

Zij die hun geschiedenis niet kennen zijn niet in staat correcte analyses te maken en geneigd de fouten van toen te herhalen.

11. vertel me (liefst) dat het niet zo is.

Kort en krachtig met verwijzing naar de nummers van bovenstaande bezorgdheden.
Je zou mij er een grote dienst mee bewijzen.

Dank en met collegiale groet,

Maarten